

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-60, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36-—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zveče. Inzerati: enostopna petstotnica 30 vin., pogojen prostor, poslana: in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 593.

V Ljubljani, v petek dne 30. maja 1913.

Leto III.

Grofje, škofje in avstrijska mizerija.

(Iz govora sodr. Ign. Daszynskega na 146. seji posl. zbornice.)

Nato se je govornik ozrl na razmere v galski deželi. Najzanesljivejši znamenje nemarnega gospodarstva je ogromno izseljevanje: v zadnjem desetletju je izgubila Galicija 485.000 duš. Gospodarstvo slahčičev je

hujše od kuge in kolere.

Kakaj nobena bolezen ne bi mogla bolj izprazniti dežele. Nedavno se je slahčič iz vzhodne Galicije javno hvalil, da je preprečil ustanovitev fabrike v svojem okraju; zdaj dobi delavca za pol krone, če bi bila tovarna, bi moral plačati tri, »ker bi tovarna delavce demoralizirala«. Slahčič, ki imajo oblast nad deželo, si dele darila, kakor jih ne dobivajo kralji in cesarji. Za odkup tlake, za propinacije itd. je dežela v petdesetih letih plačala

slahči dve milijardi

davčnega denarja ljudskih množic. Denar so slahčiči porabili in zapravili v pariških budvarjih, s kokotkami v Monaku; kjerkoli se je blazno razmetaval denar, so bili slahčiči zraven. Grof Potocki je na Dunaju v eni noči zaigral poldrug milijon, njegov tovariš je zmetal sto in sto tisočev za dirke in je napravil v štirih letih osemnajst milijonov dolga. Tako je okoli petsto graščin na Gališkem v židovskih rokah.

V tistem času, ko so slahčiči z obema rokama blazno razsipali podarjene milijone, so poljski in ukrajinski kmetje devali v Ameriki in na Nemškem na stran krono za krono. V galskih kmetih se je oglašal le en glas: več zemlje so hoteli, da dobe delavnico za svoje roke. V deželi, kjer ni industrije, je kmet brez zemlje vagabund. Kmet je dvakrat, trikrat preplačeval graščinsko zemljo. Kupoval je toliko časa, da je zapravljivcem, norim požrešnikom in vživalcem odkupil pol milijona oravov graščinske zemlje.

Ker je Gališka poljedelska dežela, gre kmetom vlada in oblast. Kmetje si bodo v družbi z mestnimi prebivalci osvojili končno oblast v deželi. Naj kličejo slahčiči

smrt in hudiča, škofo in angele

na pomoč. vsi vkup jim ne bodo nič pomagali: dežela bo tistih, ki jo vzdržujejo in ki v njej delajo! (Viharno odobravanje socialnih demokracov in Ukrajincev.)

Nato je govornik prešel na deželnozborsko

volilno reformo.

osnutek konservativnega cesarskega namestnika Bobrznyskega, ki bi sicer za nekaj desetletij slahči še vedno zagotovila oblast nad deželo, a vendar odprla ljudskim slojem duri v deželno zbornico in ustvarila narodno spravo med Poljaki in Ukrajinci. Vse je bilo v najboljšem firu, ampak ošabni podolski slahčiči so kamnoli svojega dobrotnika in Bobrznyskega padeli. Pojavilo se je pet škofov, ki so se podkrižali v članku nekdanjega reptiškega lista in volilna reforma je bila pri hudiču. Naravnost smešen je škofovski argument, da je ločitev obeh narodov, Poljakov in Ukrajincev, ki tvorita eno družino, pri volilni žari — nekrščanska. Potem pravijo, da bi bil deželni zbor v bodoče preveč požidovljen. Neresnico govore, ker bodo židje imeli le 5 odstotkov mandatov v deželni zboru, dočim jih živi v deželi 11 odstotkov. To je služilo škofom za pretvezo, da hujšajo zoper reformo, da strmoglavijo namestnika, da blamirajo vlado, da postavljajo deželo v najhujše zmede. Enkrat je bil škof, ki sem se z vso silo bojeval zoper njega, knez Puzyna, pogumen mož, ki se ni bil nepopularnosti. Od cesarja je bil poslan na konklave, da v imenu Avstrije protestira zoper izvolitev Rampolle za papeža. Protest je bil uspešen, knezoškofa so za dva meseca vtaknili v kloster, ampak svoje naročilo je izvršil. Ko sem bil leta 1897 izvoljen v starodavnem jagelonskem mestu za poslanca, je knezoškofa popadla mrzlica in tri tedne je bil bolan. (Veselosť.) In ta škof je leta 1906 prišel na cesarjevo željo v gosposko zbornico in z dvema tovarišema glasoval za splošno, enako, direktno, tajno volilno pravico. In poleg tega moža iz knežjega rodu stoji trije revni kmečki sinovi, ki v resnici niso poklicani, da nastopajo v imenu slahčičskih tradicij, da se silijo in zoper vso krščansko deželo branijo privilegije 2000 rodbin. Ali pa so nedolžni? Morda niso vedeli, da je grof Stürgkh za volilno reformo?

... Morda ministrski predsednik in finančni minister nista dovolj glasno pojasnila škofom cesarjeve volje?

Škofje pa so stopili tudi v volilni boj s pastirskim listom, ki obeta najhujše reči, ako najdejo škofovske besede kaj odmeva pred prebivalstvom. Vse obrekujejo, vse od kraja napadajo — ne le socialnih demokratov in napredne ljudske stranke, temveč tudi ministrskega predsednika. Starega grofa Stanisława Tarnowskega, predsednika akademije znanosti, slikajo, kakor da se pajdaši s slabo tovaršijo. S prsti kažejo na socialiste, na ljudsko stranko, konservativcem pridigajo, zoper mestne demokrate grme in zoper vlado se pene. Vsakega napadajo, kdor hoče volilno reformo, in vsakega blagoslavljajo, ki drži z Abrahamowiczem. Radikalci

so vse hudočije hlapci, ki hočejo vsegamogočnost ljudstva — s tem volilnim osnutkom! (Veselosť.) Kakor je hudič izkušal Krista na gori, vodijo ljudstvo kvišku rekoč: »Vse bo tvoje, glej, samo moje bodi...!« Kristovi nauki ne dovoljujejo, da se odpravijo — propinacije poljske slahči! (Veselosť pri socialnih demokratih.) Grofa Stürgkha dolže, da je radikalec. (Viharna veselosť.) Stürgkh, Tarnowski, Daszynski — sami radikalci. Dolgo sem premišljal, kaj mislijo škofje z »radikalizmom«. Obenem s pastirskim listom so izdali poljuden letak za kmete:

»Kaj hočejo škofje?«

Tam pravijo: »Radikalec je človek, ki mu ni nič sveto. Če se mu zdi koristno krasti, krade (živahna veselosť); če mu je potrebno ubijati, mori. Kdor ne priznava desetih zapovedi božjih v politiki, je radikalec. Vseeno mu je, ali hodi po poštenih ali slabih poti, da le doseže svoj cilj.« Samo na sebi bi bilo to škofovsko modrovanje le ena neumnost več v politiki; ampak pomislimo, da požene

na tisoče farjev v verski boj zoper kmete!

Neki župnik na deželi je preganjal kmeta, kateri je bil naročen na napreden list. Ker ni pri možu nič opravil, je poklical njegovo ženo v farovž in ji zagrozil, da bo rodila same »vegetaste otroke«, če mož ne opusti krivoverskega časnika. (Veselosť.) Na to grožnjo je žena obljubila, da bo vsako številko časopisa prinesla takoj v farovž. Zdaj prebira krivoverski list namesto kmeta fajmošter in menda ne bo dobil — vegetastih otrok. (Viharna veselosť.) In podobno je v vseh vaseh. Podobne reči smo doživeli že pred petnajstimi, pred šestnajstimi leti. Spominjamo se, kako so tedaj

cerkve božje postale razbojniški brlogi.

kako so se ljudje vsled političnih preprirov po cerkvah klofotali. To kličejo politični škofje, ki so vsega siti, ki imajo vsega dovolj: denarja, palač, pozemeljskih in nebeških sladkosti.

Nevarnost verskega boja

ima pa še drugo resno stran. Kmečko ljudstvo — in po tihi tudi slahčiči — godrnjajo nad berači v kutah, ki nadlegujejo deželo in iztiskajo denar za monumentalne cerkvene zgradbe. Vse je nejevoljno, da se zatekajo k nam s Portugalskega in Španskega, s Francoskega prepodeni farji, da moramo rediti, dobro rediti te opoživnike. Škofje utegnejo vkratkem doživeti pojav novih sekt. Tako smo pahnjeni nazaj v dobo političnih bojev z versko primesjo, ki jih ne želimo, ki so potratna časa in sil. Ne maramo prerekat se ne s hudičem, ne z bogom, le mirno hočemo svoj delež pri oblasti v deželi. S tega stališča je škofovska politika deželi nevarna in kvečjemu interesom ruske vlade koristna, da še ne bo narodnega miru v Galiciji. Ako avstrijska vlada nima toliko moči, da izvede reforme, ki jih zahteva ogromna večina narodov, ker se zoperstavlja pečica grofov in škofov, potem lahko rečemo, da

pride za Turčijo na vrsto Avstrija!

(Konec prih.)

Politični položaj na Goriškem.

(Konec.)

Vprašanje eventualnega kompromisa z novo napredno stranko je še docela negodno, ker iz ravno povedanega niti ni mnogo upanja, da bi združena napredna in delavska stranka prodrla proti klerikalizmu, po drugi strani pa tudi ni mogoče še govoriti o kakem razmerju z novo stranko, ker ta svoje barve še ni pokazala. Poudarja le že tako premlito frazo o »skupnem boju za narodne pravice«, pri čemer pa je klerikalna stranka že upravičeno odklonila vsako sodelovanje ter konstatirala, da gre novemu društvu le po ovinkih oživeti narodno-napredno, protiversko stranko.

Socialno demokratična stranka se tudi zaveda težkega položaja v deželni zboru. Dežela Goriška je visoko pasivna, kakor vse ostale kronovne avstrijske in celo bogati češki deželi preti poln polom. Deželni zbori so z dosedanjim svojim delom in nedeljem tekom 50 let le dokazali, da ne zastopajo nikakih pravih gospodarskih koristi ljudstva in da je sploh politična organizacija po kronovinah in deželnih zborskih neorganizirana in razdira veliko enotno državno politično organizacijo, katera je ljudstvu potrebna. Dovolj je, ako poudarjamo, da deželni zbor brez državne pomoči niti ne more več gospodariti in da je glavni vir dohodkov užitnina, ki je dosegla 120 % doklad na erarske davke, najvišjo mogočo mero, katero državna uprava sploh more še dopuščati. Vsi ti dohodki se porabljajo za preogromno in pri tem popolnoma neplodno deželno upravo ter za dajanje nagrad posameznim starešinstvom in okrajnim odborom po strankarskem merilu, posebno z namenom, da se vežejo volilci na vladajočo stranko. Ako socialno demokratična stranka vstopi v deželni zbor, mora biti že naprej pripravljena na ogromne težkoče, katere bi mogla rešiti le, ako

združno vstopijo poslanci italijanske in slovenske socialno demokratične stranke ter vsaj v številu četvero poslancev s pravico samostojnega dela. Ako bi se to posrečilo, potem seveda dobi socialno demokratična stranka odločilno besedo v deželni zboru, kajti podrl bi se dosedanji nacionalni princip. V zbornici je 14 Slovencev proti 14 Italijanom ter bi odločala socialno demokratična stranka po principu narodnostne avtonomije. S četverimi poslanci pa bi odločala tudi med klerikalnim in naprednim principom ter bi tako uveljavila za deželni zbor Goriški edinole gospodarski princip z interesi delavstva in pravega poljedelca. Obe stranki, napredna in klerikalna, italijanska in slovenska, bi torej z zmago četverih poslancev socialno demokratične stranke prišli ob vsako dosedanje veljavo in odločal bi le gospodarski princip po delavnosti in razsodnosti poslancev in po pravih potrebah goriškega ljudstva. Tudi vladi bi prišla prav zmaga socialno demokratične stranke, ker bi z njo prenehala globoka politična in gospodarska korupcija v deželi.

Kakor je torej vprašanje kompromisa po eni strani negodno, tako je prepuštilo to vprašanje posebnemu shodu zaupnikov obeh organizacij slovenske in italijanske, za slučaj če že pride do ožjih volitev. V zmislu sklepa skupnega izvrševalnega odbora obeh političnih organizacij bi tudi za slučaj izvolitve poslanci smeli stopiti v deželni zbor le po sporazumnem sklepu obeh strank in le takrat, kadar bi bil osigurano po številu poslancev parlamentaren klub s pravico samostojnih predlogov. Glede na to tudi ni predložiti posebne resolucije.

Poročilo se je vzelo brez debate na znanje.

DR. OTON BAUER:

Agrarne carine.

(Dalje.)

Pa tudi zemljiškim posestnikom ne prinaša dviganje zemljiške cene neskaljenega veselja. Priv sakem podedovanju, pri vsaki prodaji posestva se je treba zadovoljiti, da se odplačajo bratje in sestre. Pri vsaki prodaji otebe ostanke kupnine kot zemljiški dolg posestvu. Čim višje so cenjena posestva, tem večja odpravnina se mora izplačati bratom in sestram, s toliko večjo kupnino se mora obtežiti prodani svet. Če raste s ceno živil zemljiška cena, raste tudi breme dolga na zemljišču. Po podatkih zemljeknjiznih uradov se je dvignilo stanje bremen »ostalih posestev«, to je stanje bremen onih zemljišč, ki ne spadajo pod deželno desko, pod mesta ali pod rudniško knjigo, na sledeči način:

poprečno v letu	prirastek knjižnega stanja bremen »ostalih posestev« v kronah
1896 do 1900	158.714.987
1901 do 1905	171.431.789
1904	168.498.357
1905	199.206.358
1906	212.299.461

Z dolgovi raste tudi obrestno breme poljedelstva. Od plena, ki ga ugrabijo agrarci konsumentom, morajo velik del oddati hipotekarnemu kapitalu. Del povečane zemljiške rente se porabi za obrestovanje kapitala. Z maso vrednosti, katero odvzamejo posestniki zemljišč neposredno konsumentom, se poveča tudi vsota vrednosti, katero mora poljedelstvo oddajati parasitarnemu hipotekarnemu kapitalu. Po dragini prizadeti konsument ne redi samo zemljiške posesti, temveč tudi hipotekarni kapital.

Tudi na razporedbo zemljiške posesti vpliva carsinska politika. Če so žitne cene nizke, potem se omeji pridelovanje žita in se dovaja žito iz inozemstva. Poljedelstvo se posveti potem v višji meri pridelovanju zelenjave in klaje, živinoreji, perutninarstvu in mlekarstvu. V pridelovanju žita je poljedelski veleobrat na boljšem v primeri z malim obratom, dočim dosega pri intenzivnem pridelovanju zelenjave in v mlekarstvu navadno mali obrat ugodnejše uspehe. Če nosi pridelovanje žita majhne dobičke, prodajajo veleposestniki svoj svet; na njihovo mesto stopijo mali kmetje, kateri proizvajajo meso, mleko, maslo, perutnino, jajca, zelenjad in sadje. Pri nizkih žitnih cenah si pridobijo kmečki obrat prostora na stroške poljedelskega veleobrata. Čim višje so žitne cene, čim višji so dobički veleposestnikov, tem slabše je med njimi razporedbo za razprodajo zemlje. Visoka žitna cena onemogoča razširjenje kmečkega posestva.

Visoke cene moke in kruha, oviranje industrijskega razvoja po visokih cenah živil ustavljajo rast krajevnih trgov, kateri kupujejo pridelke intenzivnega malega kmečkega gospodarstva. Pri visokih žitnih cenah je zategadelj razširjenje malih kmečkih gospodarstev na stroške veleposestva nemogoče.

Najjasneje nam kaže zgodovina angleškega poljedelstva posledice visokih in nizkih žitnih cen. V času visokih žitnih carin in visokih žitnih cen so angleški kmetje propadli. V pridelovanju žita je veleobrat prekosil mali obrat, na mesto pregnanih malih kmetov so stopili veliki kapitalistični najemniki. Že leta 1836 je veljalo, da v Angliji ni več kmetov. Leta 1846 so bile odpravljene carine na žito in od let sedemdesetih sem so žitne cene vsled velikega

amerikanskega žitnega uvoza začele hitro padati.

Sedaj se je skrčilo pridelovanje žita, dočim je narasla živinoreja in perutninarstvo, sadoreja in pridelovanje zelenjave. Sedaj se je začel razvijati mali obrat na stroške veleobrata. Njegov napredek nam kaže poljedelska obratna statistika:

število obratov	1. 1885.	1. 1895	razlika
en četrt akra do 5 akrov	124.298	149.877	+ 25.579
četrt akrov do do 50 akrov	170.431	170.591	+ 160
nad 50 akrov nad 50 do 100 akrov	44.893	46.574	+ 1.681
nad 100 do 300 akrov	55.180	60.381	+ 1.201
nad 300 do 500 akrov	11.452	11.112	— 340
nad 500 akrov	4.696	4.466	— 230

Dočim so angleški kmetje pri visokih žitnih carinah in žitnih cenah propali, je pod sistemom proste trgovine pri nizkih žitnih cenah naraslo število malih obratov, število veleobratov pa se je zmanjšalo. (Konec.)

Ljubljana in Kranjsko.

— Korošev motiv. Avstrijski parlament bi bilo pravzaprav treba razgnati z metlami in mokrimi cunjami. In pravzaprav bi nam moral biti nedotakljiv in svet. Zakaj državni zbor je, odštevši enega člana, sestavljen iz samih slaboumnih čvekačev. Ampak avstrijsko ljudstvo je tako idiotično, da smatra slamo za zlato, zato ne zasluži družega parlamenta. Vsa proračunska debata, ob kateri je dobil ponižen, avstrijskih parlamentarnih burk in škandalov vajah državljani vtisk, da se je v njej zbornica povzpela na višino, na kateri je že dolgo nismo videli, ni bila nič drugega kakor klavrn plagiat enega samega duhovitega govora, variacija enega samega vodilnega motiva, ki ga je zabrenkal velemur dr. Korošec. Tako nas poučuje snočnji »Slovenec«, in ker je sam ljubljanski škof dr. Jeglič izdal edinemu »Slovencu« izpričevalo pametnega, učenega in poštenega lista, mora biti njegova trditve gola — pardon! — prava besnica. Kaj naj bi zdaj socialisti storili s svojimi poslanci? Poobešati jih po kandelabrih bi bilo vse premalo. Čemu jih je poleg Korošca sploh treba v parlamentu? O Adlerju je šel glas po svetu, da je ena najorginelnjših glav vse socialistične internacionalce; prijatelji in sovražniki in parlamentu mu pripisujejo samostojno sodbo kakor malo komu. Pa kaj? Korošcu ukrade motiv, transponira njegovo kompozicijo za bariton, pa amen. In Daszynski, strah poljskih stančikov, ki se zbira okrog njega, kadar govori vsa zbornica; o galskih škofih, o njih pastirskih pismih in njih politiki deklarira — kako bi človek prišel do misli, da to ni zraslo na njegovem zeljniku? Pa vendar ni, kajti »Slovenec« nas poučuje: Variacija Koroščevega motiva. Leuthner jemlje strategične in tehnične modrosti generalnega šaba pod povečevalno steklo; poslušaj ga, pa si misliš: Ta človek se je kaj učil in razume kaj. I seveda! Korošev motiv variira. Kajti Korošec je univerzalni ženi Slovenke ljudske stranke, specialist v vseh specialnostih, diplomat, politik, strateg, učenjak, sholast, muzikant, vseokrog njega pa so same šlape, ki po krivici pobirajo dihte. Naposled bi bilo vendar najbolje poslati vse poslance domov, pa pridržati na Dunaju samega Korošca, ki je dovolj korenjaka, da opravi s svojimi motivi vse. Dosledno pa bi kazalo potem tudi ustaviti vse druge časopise in pustiti edinega »Slovenca«; drugače bi se namreč vendar lahko zgodilo, da bi zažigali ljudje klerikalnim velikanom kaj družega kakor kadilo.

— Tih jubilej. Včeraj je praznoval klerikalni general dr. Šusteršič petdesetletnico svojega rojstva. Kampanja Theimerjeve, ki je razkrila umazane spletkarije njegove proti lastnim pristajem in neizberičnost v sredstvih pri zasledovanju osebnih ciljev, je močno polomila njegov ugled celo v klerikalnih vrstah in omajala njegovo stališče. Zato omenja tudi »Slovenec«, ki je prejšnje čase prav bizantinsko kadil klerikalnemu prvak, jubilej le s par vrticami in sklepa z običajno frazo, da bi bog dr. Šusteršiča še dolgo vrsto let ohranil »pri delu za blagor in boljše bodočnost domovine«. Da klerikalni jubilar bolj kot za domovino, skrbi za blagor familije, kaže afera, ki je prišla na svetlo ravno na 50. rojstni dan: Dr. Šusteršič je v svoji lastnosti kot državni poslanec in deželni glavar izposloval pri naučni upravi vdovi po pokojnem deželnem šolskem nadzorniku in dvornemu svetniku Josipu Šumanu, svoji tačči, letno sustentacijo v znesku 3000 K. dasi uživa njegova tačča pokojnino po dvornem svetniku, in se tudi sicer nahaja finančno v zelo ugodni situaciji, ter so vsi njeni otroci sijajno preskrbljeni. Razkritje o tej kupčiji dr. Šusteršiča z vlado je izzvalo v vseh uradniških krogih veliko ogorčenje, med parlamentarci pa veliko senzacijo.

— Seja kovinarjev bo v ponedeljek ob pol devetih v društvenih prostorih v Selenburgovi ulici 6/II. Seie se udeleži sodrug Mihevc iz Trsta.

— V Šiško, Politična organizacija socialno-demokratske stranke v Spodnji Šiški sklicuje v ponedeljek — dne 2. junija — v gostilno k Anžoku javni ljudski shod z dnevnim redom: 1. Občinske razmere v Šiški: nove občinske doklade, šolski noviči, vodovod in njega prevzete po občini; 2. sklepi k prvi točki; 3. pomen organizacije in časopisa za delavsko ljudstvo. — Prebivalstvo Šiške! Ker so predlogi, ki jih je odobrila večina občinskega odbora dalekosežni in obenem precejšnje breme za vas — vabimo vas vse brez razlike mišljenja, da se udeležite v ponedeljek javnega shoda. Agitirajte za obilno udeležbo!

— **Vodstvo podružnice organiziranih železničarjev v Spodnji Šiški** naznanja vsem članom, da se dobivajo knjige odsele naprej vsako nedeljo in praznik od 10. do 11., od 1. oktobra t. l. do 1. in maja drugega leta pa od 10. do 12. dopoldne; diskusije bodo vsako prvo nedeljo v mesecu in društvenih prostorih, in vabi vodstvo vse člane, da jih pridno posejajo! Nadalje se naznanja vsem odbornikom, da se bodo vršile odborove seje prvi teden vsakega meseca.

Kaj bo s slovenskim gledališčem v Ljubljani? Da se dožene to sedaj pereče vprašanje, je »Dramatično društvo« za jutri v soboto 31. maja ob 8. uri zvečer v mestno posvetovalnico na magistratu sklicalo svoj izredni občni zbor, na katerega nujno vabi vse društvenike in prijatelje gledališča — odbor.

— **Celodnevni izlet članov društva »Die Naturfreunde na Grmado.** Odhod z državnega kolodvora v nedeljo ob 6. 57 min. v Medvode; od tod peš v Soro, Smohor, na Grmado, Sv. Katarino in v Ljubljano. Hoje 11 ur. Sodrugi, udeležite se izleta v nedeljo polnoštevno!

— **Gimotna beda slovenskega dijaštva na Dunaju.** Akademsko društvo »Slovenija« na Dunaju nam sporoča, da sklicuje podporni odsek država na soboto 31. t. m. ob 8. zvečer v društvenih prostorih (VIII., Langegasse 50, pri- tličje) sestanek, da se zbere gradivo o gimotni bedi slovenskega dijaštva na Dunaju in da se poiščejo pota samopomoči. Diskusijo bo uvedel stud. jur. R. Lemež z referatom: »O socialnem vprašanju slovenskega študenta na Dunaju in kako najti pota k njegovi rešitvi«. Vabljeni so vsi, ki čutijo bedo na lastnem telesu in tudi oni, ki se sicer zanimajo za to pereče vprašanje.

— **Vrtna veselica lokalne organizacije v Spodnji Šiški,** ki bi se imela vršiti v nedeljo 1. junija, se je morala zaradi nepričakovanih ovir preložiti na poznejši čas.

— **Razpisana ustanova.** Oddati je Karoline Urbanove ustanovo za uradniške in častniške hčere v letnem znesku 255 K 87 v. Več je razvideti iz razglasa, ki je nabit na mestnem magistratu.

— **Nedeljski posebni vlak na Gorenjsko.** Kakor smo že poročali, vozi od 1. junija t. l. na progi Ljubljana—Jesenice vsako nedeljo in praznik posebni vlak z znatno znižano vožnjo. Znižani vozni listki pa se bodo izdajali za ta vlak le za skupno tour- in retour-vožnjo. Za enkratno vožnjo bodo veljale navadne vozne cene poštnege vlaka. Ravnateljstvo državne železnice v Trstu vpeljalo je ta vlak kot zabavni vlak, katerega znižana vožnja pa pride le v poštev za tistega, ki vzame listek za tja in nazaj skupno. Vlak bode odhajal vsako nedeljo in praznik ob eni 20 minut popoldne z južnega kolodvora ter bode vozil do Jesenic, kamor dospe ob treh 22 minut popoldne. Ravno ta posebni vlak pa se bode vračal ob četrti na 8. zvečer z Jesenic in pride točno ob 9. zvečer v Ljubljano na južni kolodvor. Vozne cene so za tretji razred (tour in retour): Ljubljana—Škofljoka 1 K 20 h, Ljubljana—Kranj 1 K 40 h, Ljubljana—Podart 2 K, Ljubljana—Otoče 2 K 20 h, Ljubljana—Radovljica ali Ljubljana—Lesce 2 K 60 h, Ljubljana—Zirovnica ali Ljubljana—Jesenice 3 K. Za povratek z drugimi kakor navedenimi vlakom imajo kupiti potniki pri osebnih blagajnah nove vozne listke, sicer zapadejo v vlaku doplačilo, oziroma globi.

— **Prešernova kočna na Stolu** se odpre v nedeljo, dne 1. rožnika 1913 in bode oskrbovana do konca letošnje turistične sezone; oskrbljena je z vsem potrebnim glede jedil in pijače. Pot z vrh Stola na Golico 6 ur — je dobro premarkirana in šteje ta pot po grebenih čez Belščico, Medjido in okoli Kočne kot ena najzanimivejših tur v Karavankah.

— **Zdravstveno stanje mestne občine Ljubljanske.** Od 18. do 24. t. m. je bilo novorojenih 22, mrtvorojenih 3, umrlo jih je 15, in sicer 6 domačinov in 9 tujecev. Dva sta umrla vsled nezgod, ostali pa za različnimi boleznimi. Za škrlatico je umrla 1 oseba.

— **Umrli so v Ljubljani:** Jakob Kokalj, kajzar, 68 let. — Neža Željko, žena užitarja, 60 let. — Josip Planinšek, dninar, 42 let.

— **Ogenj na Kodelovem.** Gospod dr. Josip Furlan nam je kot zastopnik vdove gospe Roze Krivic poslal nastopni popravek: »Ni res, da so gostilničarji in lastniki kantine »Na zeleni trati« ki je pogorela, zaprli, tudi ni res, da bi bila osumljena, da je sama zažgala in ravno tako ni res, da bi se bila sploh kdaj izrazila, da bi bilo najbolje, če bi vse pogorelo.« — Navedeno izmišljeno vest smo posneli po drugih ljubljanskih listih in obžalujemo krivico, ki se je zgodila gospe Krivičevi.

— **Izpred porotnega sodišča.** Tat iz navade je že deseterkrat zaradi tatvine predkaznovani Peter Klemen, 26 let star dninar, pristojen v Bukovje, nestalnega bivališča, znan postopač in delamržež, ki se preživlja le s tatvino. Izbrčen ni posebno; vse mu je dobro, kar mu pride pod prste. Od začetka decembra pa do takrat, ko so ga orožniki prijeli, se je klatil okolo. Živel je večinoma v gozdu, le semtertje je prišel v vas pogledat, kje bi se dalo kaj odnesti. Ko se ni čutil več varnega, se je napotil na Goriško in se tudi potepal po tržaški okolici. Kolikor se je moglo dognati, znaša celotna škoda vsled izvršene tatvine raznih predmetov 131 K 50 v ter je bilo prizadetih 20 strank. V enem slučaju je ostalo pri poizkusu, to je bilo v Sinadolu. Obdolženec se je vtihotapil v hlev Mihe Bajca, odbral si je tri kokoši in jih zavlil v ruto. Ker si je pa v hlevu svetil z vžgalicami, te to zaznal gospodarjev

sin, ki je tatu prepoznal. S kakšno sigurnostjo da je Klemen izmakal, se razvidi iz tega, da je v noči na 3. januarja t. l. pobral v Predjamski Jernej Jerleku 2, v noči na 5. januarja t. l. pa Mariji Slejko v Hrenovnicah 4 kokoši. Vse te kokoši je prodal Antonu Ziberni v Vitovšah, a že v noči na 7. januarja t. l. mu jih je nazaj ukradel. Dne 13. februarja t. l. je bil prijel, ko je hotel prodati ravno štiri ukradene gnatje, last Antona Hreščaka, posestnika v Sinadolu. Obdolženec vse tatvine ravnodušno prizna, le glede nekega kruha in klobas trdi, da ni on izmaknil teh stvari. Porotniki so vsa štiri vprašanja, in sicer prvo glede izvršenih tatvin, drugo zaradi vlačuganja, tretje, da je postal obdolženec tat iz navade in četrt, da je v Sinadolu v Bajčevem hlevu, kjer se je nahajalo suho listje, vžgalice prižgal in je bila nevarnost, zanetiti požar, soglasno potrdili, nakar ga je sodišče obdoložilo na pet let težke ječe in izreklo, da se bode po prestani kazni oddal v prisilno delavnico.

— **Grozna nesreča.** Iz Loškega potoka poročajo: Pred dnevi je sin tukajšnjega občinskega sluga, 15letni Alojzij Bartol, pulil na skednju s senenim ključem stlačeno seno s kupa. Ker mu ni šlo hitro od rok, je zlezal vrh kupa in metal z rokami seno na mesto, kjer je prejel stal in kjer je pustil ključ. Ko je dovolj sena navel, je z vrh kupa skočil na nametano seno. Priletel pa je na seneni ključ, ki je bil z mrvo zakrit, tako nesrečno, da se mu je isti zadržal v spodnji del trebula, in sicer tako globoko, da je bil ključ v njem z obema ostrinama zataknen. V silnih bolečinah je klical na pomoč; pri- tekla je sestra, ki je z vso silo mu vlekla ključ iz telesa, kar je položaj še poslabšalo. Na kričanje so pritekli domači in sosedje, ki so nesrečnika spravili v posteljo. Rešiti ga ni bilo mogoče, ker je bil ključ z obema ostrinama zataknen v telo; tako je revčev v tem stanju moral čakati nad šest ur zdravnika. Bil je grozen prizor. Zdravnik je prepilil v njem del ostrine, da je spravil železni objekt iz telesa. Sreča v nesreči je bila, da je ključ se zasadih pokonci in ni ranil drobovja. Upati je, da se reši mlado življenje.

— **Kinematografične predstave na vrtu.** Danes je otvoritev vrta kinematografa »Ideal«. Predstave se začne na vrtu že ob 7. torej še pri belem dnevu, kar je mogoče po posebni konstrukciji odra in projekcijske stene. Vsak petek se bodo kazale samo drame Nordiskfilm-društva in Eclair-technik. Danes se kaže drama »Njegova najtežavnejša vloga«. Jutri »Padec Skadra«, najboljši vseh doslej kazanih vojnih filmov.

— **Irdija.** — **Javen rudarski shod,** ki je bil namera- van dne 1. junija, je preložen na 8. junija vsled nepričakovanih ovir. Prostor in spored shoda bo pravočasno objavljen.

— **V erarično delo k rudniku** je bilo spreje- tih 26. t. m. 28 dečkov. Več staršev je upalo, da oddajo svoje sinove v delo. Ali poleg 28 spreje- tih, jih je cela vrsta ostala brez dela. Starši objo- kani iščejo pomoči pri Ponciju in Pilatu, ali če zdravnik prošilca spozna za rudniško delo ne- sposobnega, potem ni pomoči. Želeži bi bilo, naj bi se pri odpiranju dečkov v delo ozirali tudi na potrebe družin.

— **Shod za člane občnega konsumnega društva** se vrši v soboto dne 31. maja ob pol 9. zvečer v prostorih organizacije pri »Tončku«. Dnevni red shoda je: 1. Predavanje o združnih pravilih; 2. nasveti, vprašanja in pritožbe. Že- leti je polne udeležbe članov in članic.

— **Drugo žilanko v Irdiji** odpravi občno kon- sumno društvo v soboto, dne 31. t. m. Člani so naprošeni, da kupujejo vse le v svoji lastni pro- dajalni. Nečlani naj pristopijo, da se bodo ugod- nosti lahko posluževali. Pristopnina je samo 2 K — delež pa 40 K — vse to se plača lahko v obročih in se podvojeno povrne v nekaj letih.

— **Ženski list** se bo dne 7. junija naroč- nicam in naročnikom zopet donajal na dom. Be- rite ga in agitirajte zanj!

— **Društvo za otroško varstvo v Irdiji** pri- ređi na dan Sv. Petra in Pavla, 29. junija t. l., veliko javno tombolo v dobrodelne namene. Slavná društva v Irdiji blagovolijo to upošte- vati pri prireditvi svojih veselice.

Nova bremena predivalstvu v Šiški.

Ko so pri zadnjih obč. volitvah v Spodnji Šiški z ostudno agitacijo liberalci na vsej črti zmagali ter izvolili z velikim slavljem župana in svetovalce, so naznanjali vsej slovenski javno- sti, da začne za Šiško nova doba . . . Doklad občinskih ne bo, drugih bremen tudi ne — Šiška je bogata — srečen vsak, kdor je sprejet v njeno okrilje. Novi občinski odbor pa bo tudi storil vse, kar si je kdo misliti more za povzdigo blagostanja občinarjev. Tako so govorili in pri- povedovali.

Dne 20. maja so imeli gospodje važno sejo. Razglasi, ki so jih z datumom 23. maja te dni polagoma razbesili in nabili na občinsko desko — kakor je že poročala o njih »Zarja« — nam razodevajo sklepe te važne seje.

Objavljamo jih v tem članku dobesedno, da bode tako šišenska kakor druga javnost vedela soditi besede in dejanja naših liberalcev.

Prvi in najvažnejši sklep se glasi:

»Občinski odbor občine Sp. Šiška je v svoji seji dne 20. maja 1913, opr. št. 1383, sprejel sle- deči predlog soglasno:

Deželni odbor vojvodine Kranjske je z do- pisom od 6. maja 1913, št. 8972, naznanil, da se dovoljuje s pritrditvijo c. kr. deželne vlade pobiranje naklad na alkoholovine navadnega žganja po 22 h od hektolitrske stopinje in po 10 h od litra likerjev in drugih poslaženih opoj- nih pijač. Znano je pa, da je prošila občina za pobiranje 30 h naklade na žganje in je potem- takem difference 8 h. S tem je pa predloženo ne- zadostno kritje letošnjega proračuna in je zato misliti na drugi vir dohodkov, ki pokrije vsled tega nastali primanjkljaj. Zvišajo naj se občins- ke naklade od 30 na 35 %, to je za 5 %, kar bi znašalo v obremenitev spodnješišenskih

člankuplačevalcev le za 2628 K 35 v. Z ozirom na to, da ne pride občina v finančne težkoče, skleni sl. občinski odbor:

Občinske naklade se zvišajo za 5 % po- čenši s 1. januarjem 1913 in vložijo se tozadevna prošnja na sl. deželni odbor vojvodine Kranj- ske.

Proti temu je mogoča pritožba v 14 dneh na visoki deželni odbor vojvodine Kranjske.

Torej za 5 % naj se doklade povišajo! Drugi sklep pa je ta-le:

»Z ozirom na dopis sl. dež. odbora za voj- vodino Kranjsko od 6. maja 1913, opr. št. 8972, v katerem se zahteva, da občinski odbor spo- polni svoj sklep od 24. februarja 1913 glede po- biranja 2 % šolskega noviča, skleni sl. obč. od- bor v spopolnitev obč. sklepa sledeče:

§ 1. Pobiranje 2 % šolskega noviča je sa- mostojna davščina na stanarino v zmislu § 73, odst. 3 obč. reda;

§ 2. davščino pobira občina sama, in sicer četrtletno, to je: 1. februarja, 1. maja, 1. avgusta in 1. novembra;

§ 3. davku je podvržen vsak občinar, imet- nik stanovanja;

§ 4. pobira se 2 % šolski novič na sledeči način:

a) hišni gospodar pobere četrtletno od na- jemnikov stanovanj 2 % kot šolski novič od stanarine, katero mu najemniki plačujejo in odda najkasneje vsakega 8. obč. uradu; b) imetniki stanovanj obenem hišni gospodarji, plačujejo od napovedane resnične vrednosti 2 % kot šol- ski novič kakor gori povedano;

§ 5. prazna stanovanja niso obdavčena.

§ 6. šolski novič se pobira od 1. januarja 1913.

Proti temu je mogoča v 14 dneh pritožba na sl. deželni odbor vojvodine Kranjske.

Veseli se — šiškarski stanovalec; od krone, ki jo plačaš gospodarju — še 2 % — 2 vin, — občini kot šolski novič!

Tretji sklep je pa tak-le:

»Občina Sp. Šiška se posluži v § 38 pravil vodovodne zadrage ji zajamčene pravice ter iz- reka: da prevzame v lastno oskrbo vodovod od omenjene zadrage proti takojšnji povrnitvi vseh za celo zgradbo nastalih stroškov, ki po odbitku državne in deželne podpore znašajo 44.000 kron. Županstvu se naroča, da prejk- prej izposluje temu sklepu pritrtilo visokega de- želnege odbora.

Proti temu je mogoča pritožba v 14 dneh na visoki deželni odbor vojvodine Kranjske.

Ne bomo posebno komentirali teh sklepov. Politična organizacija socialno demokratične stranke v Spodnji Šiški sklicuje na 2. junija — to je v ponedeljek — v gostilniške prostore pri Anžoku javen ljudski shod, kjer se precizira stališče delavstva napram objavljenim sklepom. Želeži je obilne udeležbe!

Stajersko.

— **Trbovlje.** V Trbovljah so sedaj v farovžu trije »gospodje« in kmalu dobimo še fajmoštra. Te trije imajo taka opravila: Šribar v posojil- nici, Miklavž Globušak in Pečjak agitirata pri eventualnih volitvah in vsem trem je »izveli- čavanje duš« deveta briga. V bolnišnici sta le- žala pred dnevi dva bolnika, ki sta se priprav- ljala na smrt. Zdravnik, ki je videl, da se jima bliža zadnja ura, je poslal po duhovna. Duhoven, namesto da bi željo bolnikov takoj izpolnil, jima je velel, naj počakata do drugega dne. Ker pa sta bolnika ležala v zadnjih zdihljajih in jima ni bilo mogoče čakati drugega dne, se je »gospod« mu velela poklic. Ni naša navada, da bi se bri- gali še za take stvari, ampak značilno je to: če se kdo odreče zadnji popotnici, tedaj je vsa fara obveščena o hudobnežu in celo s prižnice se razglasi njegovo ime. Če se pa »božji namestnik« ne briga »za izveličanje duš«, je vse v redu.

— **Dramatično društvo v Mariboru** vljud- no vabi na zabavni večer pri pognjenih mi- zah, ki ga priredi svojim diletantom v soboto dne 31. majnika t. l. ob 8. zvečer v veliki dvo- rani Narodnega doma. Sodeluje orkester »Glas- benega društva«. Vstopnina za nečlane K 1.—, (rodbine tri osebe K 2.—, za diake 50 vin.

— **Tatvine na celjskem kolodvoru.** Iz Celja poročajo: V tukajšnjem skladišču južne želez- nice je bilo 13 vagonov nasilno odprtih. Iz enega je bilo ukradeno kolo. Vreče so bile prerezane. Tat se je hotel okrepčati tudi pri sodu špirita, a je bil najbrže preprečen. Stroga preiskava je dognala, da je bil vlomilec in tat dninar Peter Bonejo, ki je dlje časa bil zaposlen pri skladanju lesa in so mu bile razmere znane.

Občinske volitve v Trstu.

Delavci, volilci!

V nedeljo, 8. junija ste poklicani, da izvolite za IV. mestni in II. okoličanski volilni razred 20 zastopnikov, ki bodo imeli nalogo, varovati v občinskem zastopu vaše delavske interese. Socialno demokratična stranka vam predlaga, da oddaste ta dan svoje glasove sledečim kan- didatom:

Naši kandidati so:

V MESTU:

I. mestni volilni okraj (Sv. Vid.):

Jakob Nikolao, učitelj občinske ljudske šole.

II. mestni volilni okraj (Staro mesto):

Rudolf Cerniut, uradnik in Viljem Pitz, mehanik.

III. mestni volilni okraj (Novo mesto, Rojan in kos Grete):

Viktor Perez, uradnik in August Gaspari, uradnik.

IV. mestni volilni okraj (Barrira nuova in Skorklja):

Franc Barba, tiskar. Edvard Gherghich, trgovski pomočnik. Josip Petejan, tajnik zidarske organizacije.

V. mestni volilni okraj (Barriera vecchia in Kjadin):

Franc Blasizza, kotlar. Josip Podgornik, tajnik organizacije pr. metnih delavcev. Gilbert Senigaglia, zdravnik, Anton Simonetta, mesar.

VI. mestni volilni okraj (Sv. Jakob in zgornj. Kjarbola):

Ezio Chiussi, tajnik kovinarske organiza- cije. Arhangeli Dotti-Sotta, učitelj. Valentin Pittoni, vodja delavskih konsum- nih zadrug. Edmund Puech, ravnatelj okrajne boln- ške blagajne.

V OKOLICI:

I. volilni okraj (Škedenj, Sv. Marija Magdalen, zgornja in spodnja):

Josip Petejan, tajnik zidarske organizacije.

II. volilni okraj (Katinara, Rocol, Lonjev, Va- dela, Konkoni in Kolonja):

Josip Kopač, tajnik železničarske organ- zacije.

III. volilni okraj (Barkovlje, Rojan, Greta, Ba- zovica, Bane, Gropada, Trebče, Padrič, Opčine, Prosek, Kontovelj in Sv. Križ.):

Ivan Sedmak, železničar. Valentin Pittoni, vodja tržaških delavskih konsumnih zadrug.

VOLILNI SHODI.

Za prihodnje dneve so določeni sledeči vo- lilni shodi:

Sv. Ivan: V petek 30. t. m. ob 7. zveče- pod milim nebo m poleg tramvajske postaje na rotundi pred gozdičem. (Rotonda di Boschetto) Poročevalci: E. Kristan, J. Kopač, Pittoni in Cerniut.

Vrdeca: V soboto 31. t. m. ob 7. zveče- pod milim nebo na zemljišču »Pra del Gobbo« poleg ulice dello Scoglio na Vrdeci. Poroče- valci: E. Kristan, Kopač in Cerniut.

Kolonja: V soboto 31. t. m. ob 8. zveče- v gostilni »Pri starem Matevžu« v Kolonji.

Sv. Magdalena zgornja: V soboto 31. t. m. ob 8. zvečer v gostilni »Alla Vittoria«.

Katinara: V nedeljo 1. junija ob 9. dopold- ne v gostilni »Pri Padovanu«.

Barkovlje: V nedeljo 1. junija ob 4. popo- dne v gostilni »Pri Starcu« (po domače Bužec) na zgornji cesti v Barkovljah.

Kontovelj: V nedeljo 1. junija ob 4. popo- dne v gospodarskem društvu.

Rojan: V ponedeljek 2. junija ob 8. zveče- v gostilni »Pri dvanaestih murvah« v ulici Ma- reri v Rojanu.

Novo mesto: V sredo 4. junija ob 8. zve- čer v gostilni »International« v ulici Bocace- št. 25.

Novo mesto: V četrtek 5. junija ob 8. zve- čer v gostilni »Pri Seci« na Greti.

Sodrugi, poskrbite, da bodo vsi shodi do- bro obiskani.

SOCIALNA DEMOKRACIJA IN OBČNSKE VOLITVE V TRSTU 1913.

To je naslov lični, obširni brošurici, ki je izdal naš volilni odbor in ki bo razdeljena vsem slovenskim volilcem brezplačno. Broš- urica obsega 16 strani velike osmerke. Sodrugi, ki jo žele, naj se obrnejo v prostore politične- ga odbora jugoslovanske socialno demokratične stranke. Brošurica pojasnjuje sledeča vpraša- nja: Zakaj zahtevamo svobodno občino? — Slovenski ali italijanski Trst? — Narodni in- teres tržaških Slovencev. — Izobrazba. — Šol- ska oskrba učencev. — Domovinska pravica. — Delavska stanovanja. — Prometna sredstva. — Prirastna renta. — Poobčinjenje obratov in Slovinci. — Socialna in delavska politika. — Zdravstvo in higijena. — Davčni sistem. — Tr- žaška občina in knetiško prebivalstvo.

— **Italijanskim nacionalcem** ne dasta min- slovenska socialistična kandidata v mesto »Piccolo«, glasilo italijanske liberalne stranke in tržaških babur se posebno jezi in seveda pred resnimi ljudmi pošteno tudi smeši. Dan a dnem pripoveduje, da hočejo italijanski sodru- g prodati Trst slovenskim nacionalcem. V več- rajšnji številki pa pravi, da niso socialistični kandidati pravzaprav ne Slovenci, ne Italijan- marveč socialni demokratje t. j. ljudje bre- vsake narodnosti. Ako pojde še dolgo tako na- prej, bo treba zgraditi še eno norišnico, zato- nacionalci postajajo vsak dan bolj neumni smešni.

Nova napetost na Balkanu.

Pašić in Gešov se snideta v Caribrodu. V obeh deželah je časopisje silno razburjeno, vendar še ni izgubljeno upanje, da se ohrani mir. V Londonu se ima danes podpisati mir.

ZAVEZNIKI MED SEBOJ. Bolgari korakajo proti meji.

Belgrad, 30. »Štampa« poroča iz diplomatskih krogov iz Sofije: Pred desetimi dnevi je bolgarska vlada povabila poslanike Tončeva in Rizova, da se z njima posvetuje o položaju. Rizov je dobil nalog, da obišče v Belgradu spomina Pašića in izve od njega, ki je njegov stari prijatelj, če je mogoče mirno rešiti srbsko-bolgarski spor. Pašić je izjavil, da zastopa Srbija radikalno revizijo pogodbe. Na seji bolgarskega ministrskega sveta, katere se je udeležil tudi kralj Ferdinand, je Gešov dejal, da mora biti Bolgarska pripravljena za vse eventualnosti, ker Srbija ne odneha. Tisto noč je dobilo vrhovno vojno poveljstvo ukaz, da pošlje čete in vojni material proti srbski meji. Častnikom in vojakom so prepovedali pisati pisma. Čete korakajo proti srbski meji, ne da bi se posluževale železnice in se izogibajo obljubljenim krajem. Časopisje v Sofiji ne sme poročati o gibanju čet, Caribrod je že izprazen.

Proti Vidinu.

Milan, 30. »Secolo« poroča iz Budimpešte, da imajo tam točne informacije o gibanju bolgarskih čet. Oddelki posadk ob Donavi so koncentrirani in marširajo s posiljenim pohodom proti Vidinu, ki je najvažnejša strateška točka za bolgarsko invazijo na srbsko ozemlje. Med bolgarskim ljudstvom se opaža velika razburjenost proti Srbiji, katero dolže, da hoče izkoristiti bolgarske žrtve in da krši sklenjene pogodbe. Vojna s Srbijo je popularna na Bolgarskem; čete, ki gredo proti meji, so odlične s cvetjem in korakajo ob velikem odobravanju prebivalstva. Donavske ladje transportirajo konje.

Srbija ostane v defenzivi.

Belgrad, 30. V političnih krogih pravijo, da hoče Srbija za vsako ceno obdržati osvojeno ozemlje, bodisi tudi z vojaško silo. Zadržala pa se bo popolnoma defenzivno. V slučaju oboroženega spopada ohrani obrambne pozicije do skrajnosti in prepusti Bolgarom ofenzivo. Vodstvo srbske vojske je dalo zadnje dni prepeljati ves artiljerijski material na važne točke in je poslalo vse čete, kar jih je, na dispozicijo proti bolgarski meji. Vsi častniki, kar jih je bilo na dopustu, so poklicani pod orožje. Vojaki transporti se nadaljujejo dan in noč. V vojski vlada bojovito razpoloženje.

Slabi upi.

Dunaj, 30. »Jugoslav. koresp.« poroča iz Sofije: Naš dopisnik je imel priliko govoriti z nekaterimi parlamentarci, med njimi z bivšim ministrskim predsednikom Malinovom in s poslancem dr. Radoslavom. Vsi zatrjujejo, da pomeni Pašićev govor tako poslabšanje srbsko-bolgarskega razmerja in da je uničil vse dosedanje upanje v mirno rešitev. Radoslavov je dejal, da bo bolgarski odgovor tako nagel kakor lasen, in Srbija se bo morala odločiti če hoče izvajati zadnje konsekvence iz govora svojega ministrskega predsednika. Radoslavov je napovedal dejal, da je napravilo Pašićevo izzivanje bolgarske vojske najslabši vtisk in da je skrajno povečalo napetost. Malinov je dejal, da mora bolgarska vlada brez odlašanja in odločno nastopiti.

Mnenje bolgarske vlade.

Sofija, 30. V vladnih krogih presojaajo mirno politični položaj in mislijo, da Pašićev govor ne pomeni zadnje besede v bolgarsko-srbskem nesporazumu. Uradni odgovor na srbsko noto dobi Spalajković šele po sestanku obeh ministrskih predsednikov, ki se pričakuje v soboto.

Bolgarski vojni načrt.

London, 29. Od vojaške strani piše »Daily Chronicle«, da ima bolgarski generalni štab nedvomno že gotove načrte za vojno proti Srbiji in Grški. Že nekaj časa pošilja Bolgarska čete in artiljerijo proti zapadu. Sofijo smatrajo za dovolj zavarovano; več kakor osemdeset tisoč vojakov je koncentriranih med Sofijo in Kistendilom, ali vojaške oblasti ne mislijo, da poizkusi Srbija tukaj invazijo. Glavne sile so torej koncentrirane v južni Macedoniji. Mislijo, da je imela Bolgarska pred par dnevi koncentriranih 65 tisoč vojakov svojih najboljših čet na črti od Kavale proti Drami. Ta oddelek se pojačuje od ure do ure tudi z artiljerijo. Pozicije zapadno od te črte so dobro zavarovane in prednje straže stoje le tri milje od Soluna. Prvi pokret pomeni za bolgarski generalni štab resno nalogo. Mogoče je, vzeti Solun in ga držati proti grški mornarici. Bolgarsko napredovanje bi se vršilo najbrž ob toku Vardarja in pri Skoplju bi bilo pričakovati odločilni spopad. Če bi Srbija videla tako ogroženo svoje glavno mesto, bi spoznala, kako obupna je vojna in sklenila mir. Bolgarska ne namerava napasti srbsko ozemlje, ampak se omeji na to, da zasede tiste kraje, ki misli, da ji pripadajo po narodnosti in po veljavi pogodb. Rusija odklanja na vsak način razsodbo, dokler se Srbija ne umakne za ono črto, ki je bila pred vojno določena; ali takemu sklepu se upira srbsko mnenje. Pri Čataldži ima Bolgarska baje še 70.000 vojakov.

Optimizem v Londonu.

London, 30. V tukajšnjih diplomatskih krogih polagajo največjo važnost na sestanek srbskega in bolgarskega ministrskega predsednika Pašića in Gešova, ter so prepričani, da se najde izhod iz sedanje krize.

Mine v Kavalski lukli.

Sofija, 30. Luko Kavala so zaprli z minami. Pred lukko križari grško brodovje z Averovom.

Turčija ne bo nevtralna?

Carigrad, 30. O potovanju tukajšnjega rumunskega poslanika v Bukarešto pravijo, da se tiče sklepa rumunsko-turške vojne zveze. Časopisi vseh strank naglašajo, da Turčija v slučaju novega balkanskega konflikta nikakor ne bi mogla ostati nevtralna.

Pašić in Gešov.

Sofija, 30. Pašić in Gešov, ki sta se imela po prvotnih dogovorih sestati v Sofiji, se snideta v Caribrodu. Po enih vesteh je vzrok ta, da se boje demonstracij proti Pašiću, ker je povzročil njegov govor v Sofiji veliko razburjenost, drugi pa pravijo, da so izbrali obmejno mesto iz praktičnih razlogov. Sestanka se udeleži tudi bolgarski poslanik v Rimu Rizov. Bolgarska vlada pripravlja med tem utemeljen odgovor na srbsko noto, ki jo je prinesel Spalajković, ki pa bo definitivno redigirana šele po sestanku obeh državnikov.

Poročilo Rizova.

Belgrad, 30. Iz Sofije poročajo, da je imel bolgarski poslanik v Rimu nalog, da se potujoče skozi Belgrad pouči o mišljenju v srbskih vladnih krogih. Podal je bolgarski vladi poročilo, v katerem je izrazil mnenje, da se Srbija res tudi oboroženega konflikta ne ustraši. Nato je bolgarska vlada nemudoma odredila potrebne vojaške ukrepe.

Diplomatično upanje.

Dunaj, 30. V tukajšnjih diplomatskih krogih pravijo, da upata vladi v Belgradu in v Sofiji, zlasti pa ministrska predsednika Pašić in Gešov, da bo vendar še mogoče mirno rešiti srbsko-bolgarski spor. Oba ministrska predsednika gresta za tem, da se ohrani balkanska zveza. Vojaki stranki v obeh deželah podpihujejo spor. (To delajo vojaške stranke povod. To je krasen dokaz za trditve, da je militarizem »najboljši« ali pa celo »edini« varuh miru!)

Razsodišče.

Sofija, 30. Od sestanka Gešova s Pašićem pričakujejo, da se bo morda v osebnih razpravi posrečilo odpraviti vsaj nekatere točke spora. Vprašanja, ki se na ta način ne bodo mogla rešiti, se pa najbrž predlože razsodišču.

PODALJŠANO PREMIRJE.

Carigrad, 30. Premirje, ki je včeraj poteklo, se je zopet podaljšalo za dva tedna.

MIROVNO VPRAŠANJE.

Mir bo danes podpisan.

London, 30. »Times« pišejo, da je zagotovljeno, da bo preliminarni mir danes podpisan od vseh pooblaščenec.

Greyeva beseda.

London, 30. Grey je obvestil pooblaščenca balkanskih držav, da ima konferenca poslanikov danes sejo in da mora biti preliminarni mir zato na vsak način danes podpisan. Ako bi Srbija in Grška zamudili rok, podpisše Bolgarska sama preliminarije s Turčijo.

Grški pooblaščenec.

London, 30. Reuterjeva agentura poroča: Zunanji urad je včeraj naznanil, grškim pooblaščencom, da se ima danes podpisati mirovna pogodba, ter je vprašal, če bo Grška podpisala. Grška vlada je naznanila angleškemu poslaniku v Atenah, da je pripravljena podpisati. Kar se tiče načrta zapisnika, ni stvar povsem jasna. Več pooblaščenecv je imelo včeraj konferenco zaradi načrta.

BOLGARSKA IN RUMUNIJA.

Zbližanje.

Kelmoranj, 30. »Köln. Ztg.« poroča iz Bukarešte: S tem, da je senat odobril petburški zapisnik, je rešen bolgarsko-rumunski spor. Sicer pa kažejo znamenja, da je Bolgarska pripravljena na koncesije, da bi omogočila Rumuniji v slučaju balkanskega konflikta pristop na stran Bolgarske. Bolgarsko poslanstvo v Bukareštu je bilo obveščeno, da so Grki jeli obstreljevati železnico med Seresom in Dramo. Bolgarske čete so korakale ob reki Angista, pa so jih pregnale grške baterije.

ALBANIJA.

Albanski jezik v Skadru.

Valona, 29. Iz Skadra javljajo, da so lokalne oblasti, ki jih je imenovala mednarodna komisija, sprejele albanščino kot uradni jezik. Z dovoljenjem admiralja Burneya so na mnogih hišah razobešili albansko zastavo. Jutri bo baje razobešena tudi na javnih poslopih.

Proti albauskim dijakom.

Carigrad, 29. Nasprotje med Turki in Albanci narašča od dne do dne. Med dijaki je sovraštvo posebno veliko. Na medicinski šoli je nekoliko sto turških dijakov priredilo hrupno demonstracijo proti albauskim študentom. Prišlo je do takih spopadov med obema strankama, da so morali poslati po vojaštvo, ki je napravilo red. Albanski dijaki so poslali deputacijo na avstrijsko in italijansko poslanstvo s prošnjo za varstvo.

Esad paša.

Carigrad, 30. Esad paša je predložil vojnemu ministrstvu vse dokumente o operacijah zapadne armade ter o obleganju in kapitulaciji Skadra. V posebnem pismu protestira Esad proti podtikanju političnih intrig. Doposlana uradna poročila so zadnji dokaz za neresničnost vseh balk. o Esadovih zvezah s Črno goro in drugimi državami. Esad pravi, da je vedno

ravnal s stališči turškega generala in da hoče tudi v bodoče ostati zvest vojak sultanov.

POLITIČNA KRIZA?

Praga, 30. »Česke Slovo« poroča z Dunaja, da hoče Stürgkh demisionirati in da bo učni minister Hussarek njegov naslednik.

AFERA POLKOVNIKA REDLA.

Dunaj, 29. »Mil. R.« piše k samomoru polkovnika Redla: V noči od sobote 24. t. m. na nedeljo 25. t. m. se je ustrelil polkovnik Redl. Redl je izvršil samomor, ko so ga hoteli izročiti zaradi naslednjih težkih in neovrgljivih pregreškov: 1. homoseksualno občevanje, ki ga je spravilo v finančne težkoče; 2. prodaja vojaških tajnosti tuji vladi.

Dunaj, 29. Dunajsko časopisje priobčuje naslednje podrobnosti o Redlovi aferi: Ko je bil Redl še na Dunaju, je zakrivil homoseksualno občevanje; vsled tega so izsiljevale osebe, s katerimi je občeval, vedno večje denarne zneske od njega. Redl je zabredel v finančne težkoče in postal špijon, baje že pred 14 leti. Bil je v zvezi z ono veliko skupino špijonov, h kateri so spadali Bravura, ki so ga aretirali v Budimpešti in brata Jandrić. Kot šef generalnega štaba osmega zbora je izdal tuji vladi vse one odredbe, ki jih je izdala avstrijska vojna uprava z ozirom na napeti mednarodni položaj. Aretirani Jandrić je izdal Redla. Redla so poklicali s fingirano brzojavko, ki je bila podpisana z dogovorjeno besedo tujega agenta, iz Prage na Dunaj, kjer so ga sprejeli polkovnik avditor in dva oficirja generalnega štaba. Ti so mu ves obtežili material sporočili. Redl je zavračal njih obtožilne trditve in dejal, da se bo prihodnji dan opravičil na pristojnem mestu. — »Bohemia« poroča: Sluga Redlov je pred nekaj meseci izvršil samomor in takrat so se razširjale govorice, da je Redl občeval homoseksualno s slugo in da je sluga izsiljeval denar od Redla. Redl je bil kot mlad oficir dlje časa v Kavkazu, da se priučiti ruščini in je občeval z ruskimi oficirji. Ko je bila aneksijska kriza, so poslali Redla v Berlin in nemški cesar mu je podelil pri odhodu pruski kronski red 2. razreda, na Dunaju je pa dobil red železne krone tretjega razreda. Na Dunaj ga je poklicalo usodnega dne vojno ministrstvo, seveda Redl ni vedel za povod tega poklicanja. V hotelu so ga obiskali trije oficirji in so mu pri odhodu pustili revolver. Oficirji so nato zapustili sobo, a ostali še dalje časa v veži. Ko je kmalu nato zadonel strel, so oficirji odšli. Zapustil je pismo za svoje sorodnike, v katerem je pisal: »Lehkomišljenost in strasti so me ugonobile. Molite zame; svoje zmore poplačam s smrtjo.« — Redla so pokopali brez vseh vojaških ceremonij. Z Redlovim samomorom se ni zadeva končala in je v špijažno afero zapletenih še več oseb.

EKSPLOZIJA DINAMITNE TOVARNE.

Šest oseb ubitih in pogrešanih.

Port Vendres, 30. V dinamični tovarni v Pauelles je eksplodiral aparat za nitroglicerini. Eksplozija je bila tako silna, da je vsa tovarna razdejana. Tri osebe so našli mrtve tri pa pogrešajo. Razuntega je mnogo ranjenih.

RAZREDNA LOTERIJA.

Dunaj, 30. Cesar je sankcioniral od parlamenta sprejeti zakon o razredni loteriji. Zakon bo prihodnje dni razglašen.

MOLOH NA FRANCOSKEM.

Vladi se mudi.

Pariz, 30. V parlamentarnih krogih zatrjujejo, da je vlada odločno sklenila pognati brambno reformo še pred 14. julijem skozi zbornico in skozi senat. »Echo de Paris« pravi, da so nekateri ministri izjavili njegovemu sodniku, da bo brambna reforma sprejeta pred 14. julijem, ali pa pade vlada.

Zoper delavske organizacije.

Pariz, 30. »Bataille syndacaliste« govori o sodnijskih ukrepih zoper Splošno delavsko zvezo, ki jih je napovedal ministrski predsednik v senatu, in pravi: Vlada hoče imeti te procese? Razpustiti hoče Splošno delavsko zvezo? Tedaj bo morala razpustiti vse organizacije, vse zveze in vse delavske borze. More li vlada razrusiti vso stavbo, ki so si jo zgradili francoski delavci za obrambo svojih pravic in svoje svobode?

RUSKA DUMA.

Peterburg, 29. Pri razpravi cerkvenega proračuna je socialistični poslanec Čejdže ostro kritiziral duhovščino. Predsednik mu je zato vzel besedo. Proti temu nasilstvu je protestiral zastopnik delavske stranke Kerenski. Predsednik je dal prvemu zopet besedo, ki je nadaljeval svojo ostro kritiko. Kerenski mu je pritrdjeval. Zato je predsednik izključil prvega od treh, drugega pa od petih sej. Opozicija je hrupno protestirala proti predsednikovemu ravnanju.

POČEN TOP.

Eden mrtve, štirje ranjeni.

Peterburg, 29. Na strelišču vojne mornarice je eksplodiral 75centimeterski top. En mož je bil ubit, en poročnik težko, trije vojaki pa lahko ranjeni.

SLAVNOSTI GRŠKIH ZMAG.

Solun, 29. Amerikanec Nolto je ponudil atenski občini, da priredi ob priliki olimpijskih iger velike ljudske slavnosti, s katerimi bi se proslavile grške zmage, tako da ne bi imela občina nobenih izdatkov. Po načrtu, ki ga je izdelal, bi trajale te slavnosti štirinajst dni in bi se izvršile v velikanskem slogu. Med drugim bi mornarica uprizorila pomorsko salamiško bitko, uprizorile bi se Eshilove in Sofoklejeve tragedije, zgradil bi se Partenon pod vodstvom »Perikla, Kalikrata in Fidijev. Na sporedu so velikanjski sprejodi, vojaške parade itd. Tudi obleganje Troje bi se imelo uprizoriti. Kralj je že odobril predlog.

Konec politične debate v poslanski zbornici.

Dunaj, 29. maja.

Danes je bilo končano prvo čitanje proračunskega provizorija, ki je odkazan odseku, in z njim je končana tudi politična debata. Debatu je očiten poraz Berchtoldove zunanje in Stürgkhove notranje politike. Na težke očitke in priporočila zoper notranjo in zunanjo politiko ni vlada mogla nič tehtnega odgovoriti. Debatu je pokazala, da so celo najvdašnji vladni mameluki postali nemirni in da se ne upajo več braniti vladne politike, ki je s pridržanjem stotisočev rezervistov in v ruiniranem vsega gospodarstva življenja, napolnila z ogorčenjem vse sloje prebivalstva.

Na današnji seji je obtoževal avstrijski vladni sistem krščansko socialni seceonist dr. Hellinger, ki si je temeljito privoščil tudi političnega pogorela krščansko socialnega voditelja dr. Gebmanna, kateri ruje proti parlamentu in se ogreva za razpust poslanske zbornice, da bi zlezal zopet na krščansko-socialni prestol.

Nemški svobodniislec Friedmann je kritiziral berchtoldovščino in soglašal z ostalimi kritiki naše vnanje politike, da bi se dal »uspeh« avstrijske diplomacije: samostojna Albanija doseči z manj pogubnimi žrtvami avstrijskega prebivalstva.

Tržaški narodnjak dr. Rybač je polemiziral z dr. Pitacocom o tržaških stvarih in se jezil tudi nad sodrugom Leuthnerjem, ki je v svojem torkovem govoru po pravici pribil hinavščino jugoslovanskih meščanskih strank, ki uničujejo parlament s svojo brezmišelnostjo obstrukcije, obenem pa klečeplazijo pred krono in dovoljujejo vse vojaške zahteve od kraja.

Generalna govornika sta se odpovedala besedi in po stvarnih popravkih je bil proračunski provizorij odkazan odseku.

Na koncu se je bilo glasovanje o dnevnem redu prihodnje seje. Predsednik dr. Sylvester je v imenu večinskih strank predlagal sledeči dnevni red: 1. Agnosiranje volitev, 2. Prvo čitanje začasne reforme poslovnika, 3. predloga o davku na zganje.

Nasproti predsednikovemu predlogu je utemeljeval sodr. Seitz socialno demokratični predlog, da se kot tretja točka vzame razprava o reformi dohodninskega davka, nadalje razprava o davku na avtomobile, na peneča vina in na konjske stave.

Ukrajinec Petrušević je predlagal — iz obstrukcijskih namenov — da se postavi na dnevni red predloga o italijanski pravni fakulteti.

Pri glasovanju je nemško-nacionalna-krščansko-socialna - poljska večina sprejela predsednikov predlog, vse ostale pa odklonila.

Prihodnja seja bo jutri ob 11. dopoldne.

Proces Lukaes-Desy.

Budimpešta, 29. maja.

Jezik za zobmi!

Pred zaslišanjem državnega tajnika v ministrskem predsedstvu dr. Jeszenszkyja in ravnatelja pomožnih uradov Kazarja je bil prebran dopis ministrskega predsednika Lukaesa, da imenovanil dveh uradnikov ne more odvezati od zaprisežene uradne molčečnosti. (Lump že ve, zakaj jih ne odveže!)

Ravnatelj pomožnih uradov v finančnem ministrstvu Paduch izpove, da je ravnatelj Elek založil leta 1910 v finančnem ministrstvu zaupno 500.000 K; od tega zneska je pozneje 300.000 zopet dvignil; na vprašanje votanta Kallaya pove priča, da je bilo ostalih 200.000 kron izročeno blagajni ministrskega predsedstva.

Sedanji generalni ravnatelj bančne in trgovinske družbe Szekely ne ve nič o dotaciji v prilog volilnega fonda vladne stranke, prizna pa, da je v zmislu sklepa direktijske seje v maju 1910 Elek razpolagal

z gotovim zneskom za diskretne namene, ki jih je na Elekov podpis blagajna izplačala.

Priča Stetina ne ve nič bistvenega, pač pa izpove državni tajnik v poljedelskem ministrstvu, Ottilk, ki je bil upravní svetnik navedene banke, da je direktijska seja izjavo Eleka o zapuhtih izdatkih brez preiskave in ne da bi zahtevala predložitev pobotnic, vzela na znanje in mu podelila absolutorij.

Grof Štefan Tisza kot priča.

Grof Tisza skuša diskreditirati Desyja in trdi, da ni preprečil njegove interpelacije o tej aferi, temveč da je Desy sam odstopil od interpelacije.

Predsednik sodišča je nato naznanil, da se je obrnil potem justičnega ministrstva na kabinetno pisarno, da odveže cesar bivšega naučne ministra Zichyja od uradne molčečnosti.

SENZACIONALNA IZJAVA ELEKA.

Budimpešta, 30. Bivši generalni ravnatelj ogrske bančne in trgovinske družbe Pavel Elek objavlja izjavo, da je omenjena družba kot glavna agentura raznih državnih industrijskih podjetij imela življenski interes, da zmaga Khuen-Hedervaryjev kabinet pri volitvah leta 1910 in da se prepreči povratek koalicijskega režima, ki je bil banki neprijazen in ki bi omajal njen gospodarski temelj. Banka se je zato odločila za žrtve, ki pa niso šle na račun države (?), ker so bile nove pogodbe za državo ugodnejše od starih. Z volilnim denarjem, pravi Elek, da Lukaes ni (?) nikoli razpolagal, ker kot finančni minister ni imel vpliva na volilni fond.

Koroško.

— Zastrupila se je vsa družina v železnicih hišah v Beljaku s posušeniimi gobami, katere so domači otroci lansko leto sami nabrali. Poklicani zdravnik jih je pravočasno rešil iz smrtnih nevarnosti.

Borovlje. V nedeljo 1. junija ob pol desetih dopoldne bo v gostilni pri »Justu« shod konsumentov za Borovlje in okolico. Dnevni red: Pomen in naloge konsumnih društev. Poroča sodrug Anton Kristan iz Ljubljane.

Trst.

— Naša lumparija. Tržaški dopisnik »Zarje« je lump, da ni večje na svetu. V torkovi naši številki je imel pogum povedati, da je imel dr. Just Pertot volilce za norce, ko jim je na shodu v Rocolu pripovedoval, da je sprejel kandidaturu za II. okoliščanski volilni okraj samo vsled pokorščine, ki se jo je naučil pri Črnogorcih. Včerajšnja »Edinost« se grozovito jezi nad to lumparijo našega tržaškega dopisnika, kateremu pravi, da je nesramnež in propalica. Mi pa priporočamo tržaškemu narodnemu glasilu, naj ne izgubi ravnotežja že tako zgodaj in naj ne pusti, da se ji reže v obraz vsi, ki imajo še nekaj humora v sebi. Kaj naj porečemo kandidatu, ki pride na shod pripovedovat, da je sprejel kandidaturu samo zaradi pokorščine, ki se jo je naučil pri Črnogorcih. Najmanj se mu moramo smejati. Kaj naj briga volilce, zakaj je ta ali ta sprejel kandidaturu in kje se je neki naučil pokorščine? Dr. Just Pertot je lahko najpoštenjši človek na svetu, je lahko najboljši tržaški zdravnik. Za to, da je šel pomagat črnogorskemu rdečemu križu, se mu lahko prizna, da je izvršil plemenito delo; lahko je tudi najbolj spoštovan narodni kandidat. Vse to pa ne odpravi dejstva, da je bilo smešno, ako je pravil volilec, da je sprejel kandidaturu samo zaradi pokorščine, ki se jo je naučil pri Črnogorcih. Smešno in otročje je bilo, da je to govorila resna in priletna oseba. Dr. Just Pertot si je bržkone mislil, da bo napravila ta njegova pripovedka velikanski vtisk. Mislil si je, da bodo smatrali volilci to njegovo pokorščino za izredno dobro lastnost in da bodo glasovali zanj samo zaradi te posebne lastnosti ne oziiraje se ne na interese, za katere gre pri tem volilnem boju, ne na programe, ne na prepričanje. Pravimo, da bi bili volilci norci, ako bi se ozirali na njegovo posebno pokorščino in pozabili na svoje koristi. To si je pa dr. Just Pertot brezdvomno moral misliti, ko je povedal gori omenjeno povest, in je smatral svoje volilce za norce. Pa naj »Edinost« k temu reče, kar hoče.

— Gospoda Brandner in Mrak tekata po kraških vasicah prirejat shode. Na teh shodih blatita in zasramujeta socialno demokracijo in naše sodruge. Drugega dela nimata in bi bilo neumno, ako bi jima ta čedni posel zavidali. Je tudi neumno, da bi z njima polemizirali, kakor je neumno, ako kdo polemizira s »Coda del Diavolo«. Gospod Mrak je prepričan, da se svet zanima za njegove osebne mrznje, dočim si Brandner domišlja, da igra vlogo velikega vojskovodje. Na nekem shodu na Krasu je baje dejal, da je dobil od socialistične strani pismo vabilo še potem, ko je bil že tajnik NDO., da se vrne v socialno demokracijo. Razume se, da je to neresnica. Ako je res to, kar trdi Brandner, naj objavi dotično vabilo. Ako tega ne stori, bo dobil plačilo, kakor se spodobi za take poštenjake. Resnica pa je, da si Brandner domišlja, da bo še kdaj prestopil prag socialne demokracije. Resnica je, da je poslal Brandner svojega prijatelja k sodrugu Mihevcu s prošnjo, naj bi ga zopet socialni demokrati sprejeli v stranko. On — Brandner — bi v tem slučaju prevzel nalogo uničiti NDO. Naša stranka ni o prošnji Brandnerjevi niti sklepala, ker bi bilo to zanj poniževalno in ker bi bilo o taki prošnji sklepati neumno. Kako je treba ravnati z ljudmi a la Brandner in Mrak, sta nas že poučila Jaklič in dr. Mandič. Prvi je skušal vsiliti Mraku narodno prepričanje s trdimi argumenti po glavi, drugi je pa vrgel Brandnerja iz svoje pisarne. Sodrugi pa priporočamo, naj ne zahtevajo, da bi se pečali s take vrste ljudmi in tajniki še na papirju obstoječe NDO.

Novice.

* **Vročina na Angleškem.** Na Angleškem je zavlada silna vročina zadnje dni. V Londonu že od leta 1861, ni bilo take vročine. Nekaj oseb je dobilo tudi solnčarico in so štiri osebe umrle vsled vročine. Tudi iz Pariza poročajo, da je bilo v nedeljo 30 stopinj Celzija, a prejšen dan je bil nenavaden mraz in silen naliv.

* **Roparski umor.** V torek se je zgodil na Nižje Avstrijskem v Vösendorfu v bližini graščine barona Brennerja grozen zločin. V žitnem polju blizu pokopališča so našli truplo moža z nešteti ranami. Glava in obraz sta bili tako zdelani, da ni bilo mogoče spoznati mrtvega. Pri truplu niso našli ne denarja ne dokumentov. Le na levi roki sta bila dva prstana. Po obleki in neki pobotnici so spoznali, da je umorjeni kmet Greiner s Stajerskega. Najbrže ga je umoril in oropal njegov spremljevalec, s katerim je zadnje dni popival po gostilnah.

* **Parnik z žensko posadko.** 12. t. m. je iz Bostona odplul parnik »Fram«, čegar posadka je bila sestavljena iz samih žensk; le en moški je bil na ladji, in sicer drugi nadporočnik, ki je mož kapitanke. Ob odhodu se je zbralo na obali mnogo občinstva, ki je opazovalo spretno manevriranje parnika.

Goriško.

VOLILNI SHODI NA GORIŠKEM.

V nedeljo 1. junija ob 11. dopoldne v Povirju v prostorih Franca Guliča. Poroča sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice.

V nedeljo 1. junija ob 3. popoldne v Sezani v prostorih Franca Guliča. Poroča sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice.

V nedeljo 8. junija ob 10. dopoldne na Bukovem v prostorih Antona Čelika. Poroča sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice.

V nedeljo 8. junija ob 4. popoldne v Hudajuži v prostorih hotela »Pri črni prsti«. Poroča sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice.

Sodrugi! Volilci! Agitirajte po vseh krajih za obilno udeležbo.

— **Volilni imeniki** za deželnozborske volitve so že skoraj povsod razpoloženi na vlogodovolje; pozivamo vse sodruge, da se prepričajo, ako so vpisani v volilni imenik. Ako se ne pobrigajo pravočasno, po preteku 14dnevnega roka razpoložitve imenika ne bode več časa za reklamiranje. V Gorici je volilni imenik razpoložan od 26. maja do včetršja 8. junija pri kr. okrajnem glavarstvu (prilicje) in ne pri goriškem magistratu kakor prejšnja leta.

— **Okrajna organizacija zidarjev v Gorici** priredi v nedeljo 1. junija veliko vrtno veselico na vrtu gostilne Stefana Furlana v Podgori (blizu železnega mosta) s sledečim sporedom: Ob 4. pop.: sprejem gostov na veselilnem prostoru; ob 4. pop.: začetek veselice; ob 5. pop.: slavnostni govor — poročevalca sodruga J. Petejan in M. Todeschini; ob 5. pop.: prične ples, ki bo trajal pozno v noč. Vstopnina k veselici za moške 30 v. ženske in otroci v spremstvu so vstopnine prosti. Vstopnina k plesu 10 vin, za vsak komad. V slučaju slabega vremena se bo veselica vršila naslednjo nedeljo, 8. junija.

— **Nabrežina.** Na naši ljudski šoli imamo učitelja, (katerega ime za enkrat še zamočimo), ki po našem mnenju ni pravi vzgojitelj mladine. Ko je poučeval v pondeljek petje, je zapel otrok, ki nima posluha, napačno. Učitelj ga je zato z roko udaril po glavi in mu še obetal, da ostane brez kosila, češ, da ga bo zaprl. Posledice tega udarca niso izostale, otrok je namreč drugi dan izgubil mnogo krvi, ki mu je tekla iz nosa. Krvotok so rodiljeli komaj ustavili. Roditeljem, ki majo količjak čustva za svojega otroka, nikakor ne more biti vseeno, kako ravna z njim učitelj, kateremu ves dan prepuščajo otroka. Svetujemo torej učitelju, da ravna z otroki kakor vlevajo postavbe.

— **Suspendiran sodnik.** Sodnik pri ajdovski okrajni sodnji je bil tedaj suspendiran in je proti njemu uvedena preiskava zaradi klincev »Živela Srbija!« in pod. Sodnika so baje klerikalci ovadili državnemu pravdnstvu tudi zaradi bogokletstva.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Poslano.

Raznaša se govorica da sem jaz pri Andreju Križniku, posestniku in gostilničarju, čez ulico pil steklenico piva, in da sem ga pozneje naznanil drugemu gostilničarju, da je zaradi tega moral plačati kazen. Trditev je popolnoma iz trte zvita: že približno eno leto nisem pri njem pil ničesar in v njegovih prostorih pa sploh nobenkrat. Torej je podtikanje popolnoma zlagano, s katerim se ne namerava samo meni, ampak tudi socialno demokratični stranki, katere pristaš sem, škodovati. Ako izvem ime dotičnika, ki me bo še po tej izjavi obrekoval, nastopim sodnijskim putem proti njemu.

Loke pri Zagorju, 28. maja 1913.

FRANC ŠKRABAR, rudar.

Kavarna

Unione v Trstu

ulica Caserma in Torre Bianca

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Biljardi.

Shajališče tržaških in vnanjih sodrugov.

Postrežba točna. — Napitnina je odpravljena.

Stavbena in gostilniška zadruga
»Delavski dom« v Trbovljah

registrirana zadruga z omejeno zavezo
vabi svoje člane na

občni zbor

ki se bo vršil v nedeljo 6. julija 1913
ob 3. popoldne v društveni dvorani.

DNEVNI RED:

1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. a) Poročilo revizije; b) računsko poročilo; c) poročilo nadzorstva.
3. Sklepanje o prebitku.
4. Preuredba § 11, 13, 14, 17, 18 in 20 pravil.
5. Volitev devetih članov v nadzorstvo in treh namestnikov.
6. Razno.

Trbovlje, dne 14. maja 1913.

Načelstvo.

Nadzorstvo.

A. Zupančič

knjigovez v Ljubljani

Slomškova ulica štey. 31

priporoča svojo na novo urejeno

knjigoveznico

za prijazna naročila vsakovrstnih v knjigoveško stroko spadajočih del. — Razen vezanja raznih knjig za knjižnice in šolsko rabo se še posebno priporoča za naročila trgovskih knjig (protokolov), različnih map, vzorčnih knjig in vsakovrstnih kartonaž. Izdeluje tudi okvirje in passepartout, priklade za različne podobe, fotografije itd.

Cene nizke.

Postrežba točna.

Naročajte se na Zarjo!

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu vljudno nanžnanjam, da bom še nadalje vodila po rajnem soprogu

dimnikarsko obrt

po poslovanju svojega sina Mirko Stricel, ter se p. n. občinstvu za dosedanje zaupanje prav iskreno zahvaljujem in še nadalje priporočam.

Z odličnim spoštovanjem

Antonija Stricel,

vdova dimnikarskega mojstra

Ljubljana, Sv. Petra cesta 33.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

realstrovana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani

= išče za svojo mlekarno liferanta =

oziroma več liferantov, ki bi bili v stanu dnevno po 200—300—600 litrov mleka dostavljati v Ljubljano.

Ponudbe na Konsumno društvo za Ljubljano in okolico v Ljubljani poštni predal 13. Ustneme ponudbe oziroma razgovori v uradnih urah (od 7. zjutraj do 2. popoldne, ter od pol 6. do pol 7. zvečer) v pisarni v Šiški, Kolodvorska cesta št. 56 I. nadstropje (v lastni hiši).

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom

obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov.

Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.

Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter od 2. popoldne do 6. zvečer. — **Odpovedni rok** so pri društvu najprimernejši in varnost vlog najboljše, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Občno konsumno društvo v Zagorju

(vpisana zadruga z omejenim poroštvom)

vabi svoje člane na

izredni občni zbor

ki se vrši v nedeljo dne 1. junija 1913 ob 2. popoldne v dvorani gosp. Riharda Mihelčiča na Toplicah.

DNEVNI RED:

1. Volitev treh nadzornikov in enega namestnika.
  2. Volitev predstojstva.
- Vstop imajo samo člani.

Zagorje, 13. maja 1913.

Za nadzorništvo:

Fran Klopčič,
zapisnikar.

Ivan Wallend,
predsednik.

Potniki
v severno in južno AMERIKO

se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

AVSTRO-AMERIKANA

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

najnovejši brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo, brezilnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopeli itd.

Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Nova proga Trst-Kanada:

Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Stajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ, Ljubljana,

Kolodvorska ulica štey. 26.